

Błażowa, dnia 27 listopada 2025 r.

Stanowisko

**Celowego Związku Gmin „Eko-Logiczni” z siedzibą w Błażowej
w sprawie projektu ustawy z dnia 29 października 2025 r. o zmianie ustawy
o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
(nr UD252 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)**

Celowy Związek Gmin „Eko-Logiczni” z siedzibą w Błażowej po zapoznaniu się z projektem ustawy z dnia 29 października 2025 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (nr UD252 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów), wyraża uznanie dla celu projektu, jakim jest dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów europejskich. Nie mniej jednak zaproponowane rozwiązania w ocenie Związku, w żaden sposób nie stanowią odpowiedzi na potrzeby mieszkańców, interesariuszy systemu, a już z pewnością nie stanowią odpowiedzi na zgłaszane potrzeby samorządów.

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oczekują zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która to zmiana umożliwi im skuteczne zarządzanie gospodarką odpadami na poziomie lokalnym, a proponowane zapisy pozwolą zaplanować zarówno samorządom, jak i podmiotom odbierającym odpady komunalne inwestycje na rzecz ochrony środowiska, które będą służyć wszystkim uczestnikom systemu.

Projekt wprowadza szereg nowych zasad w funkcjonowaniu gminnych systemów gospodarowania odpadami, w tym:

- umożliwienie różnicowania opłat na podstawie masy i jakości segregacji — ta zmiana w ocenie Związku, nie spowoduje zachęty do dokładniejszego segregowania, a jedynie przyczyni się do powrotu do „dzikich” wysypisk śmieci;
- obniżenie mieszkańcom budynków wielolokalowych kompostujących bioodpady opłat za gospodarowanie odpadami, z nałożeniem odpowiedzialności na zarządców budynków wielolokalowych za nadzór nad kompostownikami — ta zmiana w ocenie Związku nie spowoduje zachęty do dokładniejszego kompostowania bioodpadów w nieruchomościach wielolokalowych, w których obecnie już występuje problem z segregacją odpadów, a dodatkowa frakcja nałoży jedynie dodatkowy obowiązek na zarządców nieruchomości, który de facto może się przełożyć na wzrost czynszu dla mieszkańców nieruchomości wielolokalowych. Ponadto nie wszyscy właściciele budynków wielolokalowych dysponują miejscem na usytuowanie kompostownika celem kompostowania w nim bioodpadów;
- poszerzenie katalogu zwolnień z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi o dodatkowe ulgi dla niektórych grup społecznych — ta zmiana w ocenie Związku spowoduje konieczność pokrywania opłat przez pozostałych mieszkańców, którym ustawa nie przyznaje zwolnienia, tym samym mieszkańcy pozbawieni możliwości korzystania z ulg będą zobowiązani płacić za osoby z ulg korzystające, co może dodatkowo doprowadzić do konieczności zwiększania stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- pozostawienie gminie dowolności w określaniu warunków uznania zbierania odpadów w sposób selektywny — w ocenie Związku zmiana, ta spowoduje dezorganizację w gminnych systemach, tworzonych od 2013 roku przez samorządy, co za tym idzie również „zamęt” wśród mieszkańców zarówno sąsiadujących ze sobą gmin, jak i mieszkańców całego kraju.

W ocenie Związku warunki uznania zbierania odpadów w sposób selektywny winny być ustalone w skali kraju.

- umożliwienie gminom pozyskiwania danych o zużyciu wody z przedsiębiorstw wodociągowych w celu typowania nieruchomości do kontroli — w ocenie Związku propozycja ta jest niewystarczająca, i winna być zwiększona o inne narzędzia umożliwiające skuteczne pozyskanie danych, w tym danych z ewidencji ludności, danych z rejestru PESEL, oraz innych danych pochodzących z baz danych samorządów, z zastrzeżeniem, że również dane te mają być udostępniane również Związkowi międzygminnemu, do których gminy przekazały realizację zadań własnych z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Nadzorowania systemu ewidencji opłat, poprzez zwiększenie narzędzi umożliwiających pozyskanie danych przyczyni się do uszczelnienia systemu ewidencji opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Opolu przedstawiła „Analizę systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w latach 2019-2022 na przykładzie wybranych gmin w Polsce”, z dokumentu wynika, że trudności z szacowaniem liczby mieszkańców, którzy powinni płacić za odbiór odpadów, są według gmin głównym powodem niebilansowania się systemów odpadowych. Niejednokrotnie zdarzają się sytuacje niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty po ustawowym terminie.

Jednocześnie gminy nie mają możliwości dokładnej weryfikacji ilości osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego i zamieszkujących daną nieruchomość, a utrudnia to brak obowiązku podawania imiennego wykazu osób zamieszkałych i niezamieszkałych, a zameldowanych na nieruchomości.

- wprowadzenie wymogu minimalnej liczby PSZOK-ów celem ułatwienia mieszkańcom korzystania z tych punktów lub zapewnienia innego sposobu przyjmowania problematycznych odpadów — w ocenie Związku propozycja ta wydaje się być interesująca, pod warunkiem udostępnienia samorządom środków finansowych, umożliwiających sfinansowanie inwestycji. Należy zaznaczyć, że obserwujemy brak synergii pomiędzy programami oferowanymi z zewnątrz dla Polski, a rzeczywistym zapotrzebowaniem. Ponadto dochodzą skomplikowane procedury administracyjne, często trwające latami, które zniechęcają do inwestowania w inwestycje na rzecz ochrony środowiska.

Ujednolicenie zasad raportowania, w tym podawania stawek za odbiór i zagospodarowanie poszczególnych frakcji odpadów z pewnością wpłynie na zwiększenie przejrzystości systemu gospodarowania odpadami, nie mniej jednak zabieg ten nie wpłynie na lepsze planowanie działalności. Planowanie działalności jest możliwe tylko i wyłącznie wówczas, kiedy przepisy prawa powszechnie obowiązującego są stabilne, niestety przepisy wielokrotnie nowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach takiej stabilności nie gwarantują.

Zarówno samorządy jak i podmioty odbierające odpady komunalne dysponują odpowiednim zapleczem do realizacji zadań nałożonych ustawami z zakresu gospodarki odpadami, nie mniej jednak rosnące wymagania ochrony środowiska rokrocznie stawiają branżę przed nowymi wymogami, które często powodują konieczność lokacji środków finansowych na dostosowanie do stawianych przez prawo wymogów.

W ocenie Celowego Związku Gmin „Eko-Logiczni” zasadnym wydaje się być podjęcie próby nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie mniej jednak zaproponowane w większości rozwiązania nie wpłyną pozytywnie na gminne systemy gospodarki odpadami, wręcz przeciwnie spowodują kolejne podwyżki dla mieszkańców gmin.

Przewodniczący Zarządu
Celowego Związku Gmin „Eko-Logiczni”

Jerzy Kocój